

Riktlinje för inhämtande av samtycke till sammanhållen journalföring

Bakgrund

Patientdatalagen (SFS 2008:355) skapar förutsättningar för en ökad patientsäkerhet och patientnytta, garantier för skydd av den enskildes integritet och förbättrade möjligheter till uppföljning. Lagens syfte är att informationshantering inom hälso- och sjukvård ska vara organiserad så att den tillgodoser patientsäkerhet och god kvalitet samt främjar kostnadseffektivitet.

Med patientdatalagen skapas en möjlighet för sammanhållen journalföring "ett elektroniskt system som gör det möjligt för en vårdgivare att ge eller få direktåtkomst till personuppgifter hos en annan vårdgivare".

Syftet är att få en samlad information av patientens vårdbehov för att kunna ge god och säker vård. Vårdokumentation finns tillgänglig i sammanhållen journalföring, under förutsättning att patienten erhållit information om vad den sammanhållna journalföringen innebär och inte motsatt sig tillgängliggörandet.

För att en vårdgivare ska få direktåtkomst till vårdokumentationen krävs att:

- uppgifterna rör en patient som det finns en aktuell patientrelation med, dvs. när personal ansvarar för ett vårdåtagande eller planerar, utför eller följer vården. En vårdrelation kan pågå under en längre tid även om det sker avbrott vid ex. sjukhusvistelse eller växelvård.
- uppgifterna kan antas ha betydelse för att förebygga, utreda eller behandla sjukdomar och skador hos patienten och
- patienten samtycker till det.

Information om sammanhållen journalföring till patienten

Patienten ska få information om att legitimerad personal har möjlighet att inhämta vårdokumentation via sammanhållen journalföring.

Inhämta samtycke

1. Leg personal informerar patienten om sammanhållen journalföring och inhämtar samtycke vid ankomstsamtalet.
2. Patientens ställningstagande (samtycke eller ej samtycke) dokumenteras i samtyckesmodulen i patientjournalen. Inom hemsjukvården och korttidsvård ska tidsbegränsningen för samtycket sättas till förväntad vårdtid. För övrig verksamhet är samtycket tidsbegränsat till högst fem år.

Samtycket gäller för övrig legitimerad personal inom samma vårdenhet såvida inte patienten explicit uttrycker att samtycket är individuellt, dvs. riktat bara för en unik vårdperson inom vårdenheten. I sådana fall dokumenteras denna begränsning i samtyckesmodulen. När vårdrelationen avslutas, upphör samtycket att gälla. Patienten har rätt att när som helst återta samtycket och detta dokumenteras då i patientjournalen.

Inhämta samtycke för barn

Barn under 15 år bedöms efter mognadsgrad. Om legitimerad personal bedömer ett barn, under 15 år, moget att ha förmåga att förstå informationen och ta ställning i frågan gäller givetvis barnets ställningstagande som beslut av samtycke. För barn som inte bedöms moget att ta ställning gäller att samtycke erhållits om vårdrelation föreligger och barnet har behov av vård. Barn över 15 år hanteras som vuxna. Föräldrar eller närstående har ingen rätt att ge eller motsäga sig samtycke för sitt barn.

Inhämta samtycke för beslutsförmögen¹

Att vara beslutsförmögen behöver inte vara ett statiskt tillstånd, utan man får i det enskilda fallet göra ett ställningstagande till patientens förmåga att själv lämna ett samtycke. En individuell bedömning utförs, av leg personal, om patientens bedöms ha förmåga att förstå informationen och kunna ta ställning i frågan. Utgångspunkten ska alltid vara att så långt det är möjligt låta patienten själv ta ställning.

Av respekt för den enskildes rätt till självbestämmande och integritetsskydd får inhämtande av samtycke endast ske under förutsättning att det inte är uppenbart att patienten skulle ha motsatt sig att lämna samtycke. Om det finns omständigheter som pekar på att den enskilde hade motsatt sig samtycke till sammanhållen journalföring ska direktåtkomst inte vara tillåtet. En närstående kan t ex lämna information där det framkommer att patienten hade motsatt sig ett samtycke. Närstående har ingen formell rätt att besluta i den enskildes ställe men information som närstående lämnar kan vara vägledande. Det handlar således om att agera utifrån vad som är känt om den enskildes inställning och personalens bedömning av vad som är bäst för patienten. Bedömningen dokumenteras i samtyckesmodulen enligt nedan.

Frastext som ska stå under begränsning/förbehåll i samtyckesmodul:

Patienten bedöms varaktigt beslutsförmögen. God patientkännedom samt annan kunskap ger underlag för ställningstagande att inhämta information i sammanhållen journalföring.

För patienter som bedöms motsätta sig inhämtande av information via sammanhållen journalföring ska det dokumenteras i samtyckesmodulen under omfattning i ruta "ej" och notera nedanstående frastext under begränsning/förbehåll:

*Patienten bedöms varaktigt beslutsförmögen. God patientkännedom samt annan kunskap ger underlag för ställningstagande att **inte** inhämta information i sammanhållen journalföring.*

Nödåtkomst

Om samtycke inte kan inhämtas får direktåtkomst i sammanhållen journalföring endast ske om nödsituation föreligger och vårdgivaren bedömer att patientjournal från annan vårdgivare kan antas ha betydelse för patientens liv och hälsa. Nödåtkomst kan endast användas för en specifik nödsituation och skall dokumenteras i patientjournalen.

¹ Inhämtande av samtycke hos beslutsförmögna är baserade på SOU 2013:45. <http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utreddingar/Statens-offentliga-utredningar/Ratt-information---Kvalitet-oc-H1B345/?html=true>